

Karteller och korrruption

– stärker och möjliggör varandra

Hanna Witt

Konkurrensverket

December 2017

Varför korrupsionsrisk i offentlig upphandling?

- » Värdet på den offentliga upphandlingen i Sverige var cirka 642 miljarder kronor 2015. Det motsvarar drygt en sjättedel av Sveriges BNP.
- » Ofta återkommande uppdrag, relationer byggs.
- » Ett enskilt uppdrag kan vara avgörande för ett företags framtid.

Varför kartellrisk i offentlig upphandling?

- » 642 miljarder kronor...
- » Ofta återkommande kontrakt.
- » Vissa upphandlingsmarknader (bygg, transport, hälso-/och sjukvård och avfall) är också återkommande i kartellsammanhang.
- » Transparensen i offentlig upphandling gör att det är lätt att kontrollera om konkurrenterna håller sig till kartellöverenskommelsen.

Skillnader mellan privat och offentlig sektor

- » Liknande upplägg och samma drivkrafter men...
- » ... troligen lägre upptäcktsrisk i privat sektor på grund av lägre transparens.
- » ...dessutom troligen en lägre benägenhet att anmäla sin egen personals överträdelser i privat sektor.

Anbudskartell

- » Företag kommer överens i en upphandling, exempelvis om
 - » anbudssumma
 - » konsulterar varandra innan anbud lämnas
 - » avstår från att lämna anbud

Kartelljakt högt prioriterat

- » Hur upptäcker vi en kartell?
 - » Tips
 - » Spaning
 - » Eftergift
- » Hur utreder vi en kartell?
 - » Oanmälda besök – ”gryningsräder”
 - » Förhör och ålägganden

Att utreda utan att märkas

- » Ekonomisk kartelldetektion
 - » Hitta mönster i upphandlingsdata
 - » Geografisk marknadsdelning
 - » Avvikelse från optimala bud
 - » Procentskillnader
- » Informationsinhämtning från öppna källor
- » Samtal med uppgiftslämnare (upphandlare värdefulla tipsare)

Riskmarknader

- » Få företag
- » Få nytilträden
- » Säsongsbunden variation
- » Låg innovationsgrad
- » Homogena produkter
- » Höga inträdesbarriärer

De senaste tio räderna har rört

1. Anläggningsbranschen
2. Försäkringsbranschen (3 räder april-juni 2017)
3. Byggbranschen
4. Byggvaruhandel
5. Byggvaruhandel
6. Transportbranschen
7. Miljö och avfallsbranschen
8. Låsbranschen
9. Skogsbranschen
10. Flyttbranschen

Eftergift från konkurrensskadeavgift och näringsförbud

Ett högt spel

Företag har allt att vinna på att lämna en kartell

Osund konkurrens

- » Anbudskarteller
- » Korruption
- » Överträdelser av arbetsmiljöregler
- » Svartarbete
- » Olika typer av ekonomisk brottslighet

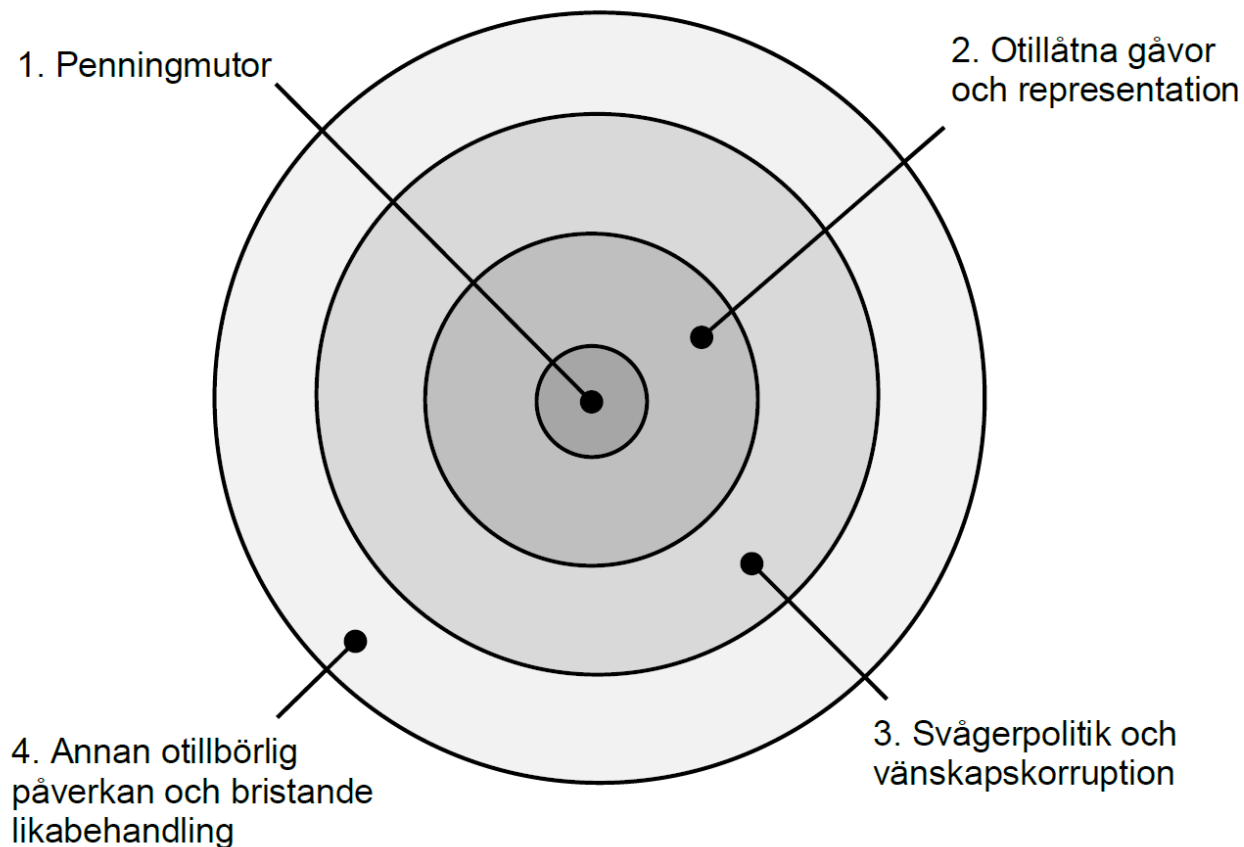
Osund konkurrens i offentlig upphandling

Om lagöverträdelser som konkurrensmedel

Rapport 2013:6

 KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Olika typer av korrruption

Källa: Konkurrensverket

Konsulter

- » God hjälp för upphandlande myndigheter, men...
- » ... även förknippat med vissa risker. Värt att vara uppmärksam även på leverantörssidan.

Möjliga kopplingar korrruption-karteller

Upphandlande myndighet

Företag vill genom att påverka upphandlaren skaffa sig inflytande över villkoren i en planerad upphandling.

Företag vill påverka upphandlaren för att denne inte ska avslöja kartellen.

Företag vill påverka tjänstemän att köpa en vara/tjänst eller förlänga ett kontrakt *utan att upphandla*.

Företag vill påverka tjänstemän att avropa i strid med ramavtalets turordning.

Företag vill påverka upphandlaren att släppa sekretessbelagd information om en upphandling.

Företag vill skapa en god relation till upphandlare/ tjänstemän.

Företag vill påverka upphandlarens utvärdering av inkomna anbud på ett otillåtet sätt.

Kartell (eller enskilt företag)

Ekonomisk kompensation

- » Kick-backs
- » Kommande upphandlingar
- » Värdefulla underleverantörsavtal

Ofta svårt att upptäcka och bevisa.

Exempel på kartelltecken vid upphandling

1. Höga priser?
2. Olika priser?
3. Stora prisskillnader?
4. Lika priser?
5. Bojkott?
6. Få anbud?
7. Lika anbud?
8. Mönster?
9. Underleverantör?
10. Slarviga anbud?
11. Formuleringar?
12. Gemensamt anbud?

Några medskick

- » Har ni sett en typ av problem inom ett område, gräv efter även andra typer av problem.
- » Var uppmärksamma på kartelltecken även i privata inköp.
- » Tipsa Konkurrensverket/polisen om ni ser kartell/korruptionstecken.
- » Tro aldrig att det inte kan hända i den egna verksamheten.

Tack för visat intresse!

Kontaktvägar och mer information:

- » www.konkurrensverket.se
- » 08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se
- » Twitter, LinkedIn, Facebook
Konkurrenten (podcast, lyssna särskilt på avsnittet om karteller och korruption!)